

Docentenhandleiding Basisonderwijs ter voorbereiding op de gastles van: Inge Admiraal

Introductie

Binnenkort ontvang jij een gast spreker in de klas. Deze gast spreker maakt deel uit van jouw lessen over de Tweede Wereldoorlog en de Jodenvervolgning. De gastles duurt ongeveer 50 tot 70 minuten, afhankelijk van wat is afgesproken met de docent. De gastles bestaat uit twee delen: een verhaal en aansluitend een gesprek/discussie. Het is belangrijk om naar aanleiding van de bijgevoegde biografie vragen voor te bereiden, die aan de gast spreker kunnen worden gesteld. Ongetwijfeld heb je meerdere lessen aan WO2 besteed. In deze handleiding vind je tips en verdiepingvragen bij het werkblad die je ter voorbereiding op de komst van Inge kunt doen.

Vorbereiding

- Lees deze handleiding, met achtergrondinformatie en tips om de verdiepingvragen te bespreken, goed door.
- Bereid samen met jouw leerlingen vragen voor die aan de gast spreker kunnen worden gesteld.
- Print het werkblad uit (zie hieronder) en verdeel ze onder de leerlingen.
- Introduceer de [biografie van de gast spreker](#) na afloop van de les
- Bekijk gezamenlijk als start [het filmpje 'De oorlog in zeven minuten'](#)

Duur voorbereidende les: 55 minuten

Doelgroep: Basisonderwijs groep 7/8

Thema: WO2, Jodenvervolgning, vluchten, onderduiken

Leerdoelen:

- Leerlingen kennen belangrijke gebeurtenissen uit de Tweede Wereldoorlog en kunnen deze op volgorde zetten
- Leerlingen leren over de gevaren van onderduiken
- Leerlingen doen onderzoek naar 1 van de slachtoffers van de Holocaust
- Leerlingen worden voorbereid op de thematiek uit het verhaal van de gast spreker

Structuur werkblad

Introductie + filmpje 'De oorlog in zeven minuten'	– 10 minuten
Opdracht 1: Tijdlijn	– 10 minuten
Opdracht 2: Generaties	– 10 minuten
Opdracht 3: Onderduiken	– 10 minuten
Opdracht 4: Zolang je naam wordt genoemd	– 10 minuten
Slot: Vragen voorbereiden	– 5 minuten

Opdracht 1

Tijdslijn

Leerlingen maken een tijdslijn en zetten de volgende gebeurtenissen op volgorde.

- Adolf Hitler komt aan de macht en veel Joden vluchten uit nazi-Duitsland – 1933
- Huizen en winkels van Joden worden vernield. Het is vanaf dit moment moeilijk om nazi-Duitsland nog te ontvluchten – 1938
- Nederland wordt bezet door Nazi-Duitsland – 1940
- Door de anti-Joodse maatregelen mogen joden niet meer naar de bioscoop – 1941
- Joodse mannen, vrouwen en kinderen worden opgepakt en via doorgangskamp Westerbork naar concentratiekampen gedeporteerd – 1942
- Joden worden vermoord in de concentratie en vernietigingskampen – 1942–1945
- Nederland is bevrijdt! – 1945
- Kinderen en kleinkinderen van overlevenden en slachtoffers van WO2 vertellen wat er met hun familie is gebeurd voor de klas – 2018-nu

Tips:

- Bespreek en vergelijk de tijdslijnen
- Licht de tijdslijn kort toe zodat leerlingen een helder beeld hebben van het verloop van de Tweede Wereldoorlog
- Vraag leerlingen welke gebeurtenissen zij nog meer kunnen bedenken
- Maak het persoonlijk: Kunnen ze een grote gebeurtenis koppelen aan een persoonlijke gebeurtenis? Bijvoorbeeld het verhaal van Anne Frank of andere historische figuren. Om de gevolgen van de grote gebeurtenissen te koppelen aan wat dit voor mensen betekenden, maak je de geschiedenis tastbaar en invoelbaar voor leerlingen.

Opdracht 2)

Generaties

Leerlingen bedenken tot welke generatie de gast spreker behoort en denken na of de oorlog ook in de levens van deze generatie een rol kan spelen.

Tips ter bespreking:

- Het antwoord op vraag b is waar. Benoem dat voor veel kinderen van oorlogsslachtoffers een oorlog zijn sporen achterlaat. Een oorlog werkt vaak generaties lang door. Kinderen die de oorlog niet hebben meegemaakt, hebben vaak te dealen met de trauma's van hun ouders (of grootouders).
- Benoem dat ook de oorlogen die nú in de wereld gaande zijn, hun sporen na zullen laten bij de volgende generaties.
- Wees je bewust van eventuele oorlog of vluchtgeschiedenis van leerlingen.

Opdracht 3

Onderduiken

a. Wat had je allemaal nodig om onder te kunnen duiken? Schrijf zoveel mogelijk dingen op.

Denk aan: Betrouwbare contacten, hulp van mensen uit het verzet, een onderduikplek, geld, netwerk om aan voedselbonnen te komen, boeken/tijdsbesteding/huiswerk/zorg/medicijnen (vaak regelden het verzet dit), geduld (dagen duurde lang en je moest vaak stil/bijna onzichtbaar zijn).'

Benoem dat het niet zo eenvoudig was om onder te duiken, niet iedereen had de mogelijkheid en middelen om onder te duiken. Benoem daarnaast dat mensen toen niet wisten wat wij nu weten (wat er gebeurden met Joden die zich wel meldden en naar de concentratiekampen werden gedeporteerd).

b. Wat waren de risico's van onderduiken? Wat kon er gebeuren?

Onderduiken was erg gevaarlijk, je kon worden opgepakt en gedeporteerd. Daarnaast zaten veel onderduikers gedurende de oorlog op meerdere plekken, vanwege gevaar voor verraad. Je kreeg in die tijd 7,50 (gulden) voor iedere Jood die je verraadde. Ook voor de mensen die onderduikers in huis hadden was het gevaarlijk en kon je worden opgepakt en gearresteerd.

c. Hoeveel Joodse mensen hebben denk jij de oorlog overleefd door onder te duiken?

Van de c.a. 28 duizend Joden in onderduik, zijn er ongeveer 1/3 verraden, opgepakt en naar de concentratiekampen gedeporteerd. Je kunt hier ingaan op de redenen waarom mensen dat deden?

Opdracht 4

Zolang je naam wordt genoemd

Leerlingen zoeken de naam op van Joseph ten Bosch op www.Joodsmonument.nl en onderzoeken wat ze over hem te weten kunnen komen. Joseph is geboren in Bergh, vermoord in Auschwitz, was Expediteur (bemiddelaar van transport goederen) van beroep en getrouwd met Marie. Zij is op dezelfde datum vermoord als haar man, was 32 jaar en winkelbediende van beroep. Benoem dat er van veel slachtoffers geen foto's meer zijn, soms enkel een naam en wat summiere informatie. Deze mensen zullen in het verhaal van Inge duiding krijgen. Je kunt ter afsluiting een leerling vragen de namen hardop te noemen en de Joodse traditie uitleggen: *Zolang je naam wordt genoemd, ben je niet vergeten.*

